מז: הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית. בפרק מיזהו נתן (ב"מ דף ע:) פירש"י רבית[ב] שמא תותם עליו בשעות וכל זמן שאין נותן מעותיו מוקפין להשכר ומע"ג דמשנה ימירל היא להא תנא ליה אין מוסיפין חנווני למחצית שכר וכל שכן הכא שקבל כל המחירות עליו ונקט ליה משום סיפא מקבלין מן ברזל מן העובד כוכבים עכ"ל [ג] ומסיפא אתא לאשמועינן היתר רבית מן העובד כוכבים דקתני לווין מהם ומלוין להן ברבית ומקשה לפ"ה מאי פריך הכא ומי ס"ד ברשותא דמרא קיימא ממאי הוי רבית ברשותא דמרי קמשמא מאי קשיא מ"מ רבית דרבנן היא דכיון שכל מחירות על המקבל מלוה היא ומוטל מאי שהשאר עכשיו המלוה מלא הלא הוי רבית לתוריית[ד] כיון דאם לא יפחת לא יטול כלום כמו גלח ונכייתא שהיא רבית דרבנן ורלמה כמו שפי' ר"ת שהיא רבית לתורייתא שפסק דמים על הלמן ופסק דמי השאר וקבל עליו לתת בכל שנה ושנה [ה] בין יהא שאר שהוא רבית לתורייתא כמו שהוא רבית דרבנן לפ"ה ורבית גמורה היא להיינו רבית [ו] קטוקה היא לומר דהכא תניא ועוד כיון דהכא קמ"ל דהשיא רבית לתורייתא היא כדקתני מפני שהוא רבית גלוגא לתורייתא ומיהו לאשמעינן דהכא רבית לתורייתא קמ"ל דאי לאו הכי מאי קמ"ל וכפי' ר"ת שהיא רבית לתורייתא שפסק דמים על הלמן ופסק דמי השאר וקבל עליו לתת בכל שנה ושנה [ה] בין יהא שאר שהוא ר

היינו דקאמר רשב"ג. לא תאמרו שמי דורות למטה מעלין בקודש ואין לא ואין מעלין מפחות מעשרה דורות נמי פטורין. והוה הדין טפי מעשרה מלא כי היכי מעלין עד עשרה דורות נמי נקיט נהו דכתיב (דברים כג) גם דור עשירי והן מקורין לעולם. מתניתין למיתני הכי קאמר

הוי תני לפילו (ג) ב) ולדי ולדות פטורין הוה ממעלין הכי הוה לפטור רבן גמליאל טפי מהני לא כי היכי דשמעינן ליה לתנא קמא לפטור ולדי ולדות דשב"ג מלא מבהמותיו של עובד כוכבים ממש נולדו וממעיד בולדי ולדות [ולדן] ולדות לתא ולדן לכהן הכי נמי לרשב"ג דשב"ג אע"ג לפטור ג) בולד ולדי בחד מלא טפי מחייב: **אלא לרב הונא דאמר לא נחת קמא.** למיפטר דרי מלא פטור מלא ולדות של מלן ברזל הוחיל ויצאו מבהמותיו ממש של עובד כוכבים ליה לרשב"ג למימר עד עשרה דורות לימא לפילו ולדי ולדות פטורין ומשמעין מינה כי היכי לפטור ולדי ולדות אע"ג מלא מבהמותיו של עובד כוכבים ממש ילפו הוא הדין נמי עד עשרה דורות ולדי ולדות פטורין ד) ה"ה ומשמע הן ולדותיהן: (ו) ד"ה מועשרן וכו' ביוס אחד ר' מאיר מחייב והילכך אם שחטה ואת אביה מייב: (ז) ד"ה ולו מכסס וכו' ולא כתיב או עז: (ח) ד"ה והשני שנאמר וכו' ומיכא למימר משום חולין ומיכא דעזרה עד שיסתאב ויאכלנו במומו ויפלו בקצו:

הייגו דאמר ליה רבן שמעון בן גמליאל אפילו עד עשרה דורות פטורין אלא ה) לרב הונא דאמר לא נחית תנא קמא לדרי מאי אפילו עד עשרה דורות אמר לך רב הונא רבן שמעון בן גמליאל אהעמיד קאי דנחית לדרי ו) תא שמע המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים (ט) ולדות פטורין וולדי ולדות לא תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה אימא הן וולדותיהן איכא דאמרי הן וולדותיהן פטורין תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא אימא הן וולדות פטור וולדי ולדות חייב: רחל שילדה מין עז ואביו תייש. והא דנקט מין עז לרבותא למע"ג דסועל זרע מאב לשנות הולד למין עז כמותו אפילו הכי לא מייבי רבנן לזרע מאב ומיהו ט) דפריך ליפלגו מחושבין לזרע מאב בעלמא לא מייש לרבותא זו:

בשעיר של ראש חדש. קמ"ל נקט וה"ס שעירי רגלים להכי נמי כתב בהו מאב: זכר

סגי בהכי: **ברחל** שילדה מין עז ואביו תייש. והא דנקט מין עז לרבותא למע"ג דסועל זרע מאב לשנות הולד למין עז כמותו אפילו הכי לא מייבי רבנן לזרע מאב ומיהו ט) דפריך ליפלגו מחושבין לזרע מאב בעלמא לא מייש לרבותא זו:

בשעיר של ראש חדש. קמ"ל נקט וה"ס שעירי רגלים להכי נמי כתב בהו מאב: זכר

ט) [לעיל ה: וש"נ], י) מוליו קלו, יא) [מולין עט:], יב) [עירובין פג. וש"נ], יג) [לעיל יב. וש"נ], יד) [לעיל ט.], טו) [לעיל ט.], טז) ולדי ולדות ג"ק, יז) ג"ל כולד ולדי ולדות, יח) שתט מומו ג"ק, יט) ג"א מייש וגי' ג"ק רחל, כ) [ג"ק מייש וגי' ג"ק רחל], כא) [ג"ק עז ג"ק, כב) ג"ל לנד, כג) ומתו גופה ג"ק, כד) ועי' לפריך ג"ק,

הגהות הב"ח

(ג) גמ' ת"ש המקבל מלן כרזל מן העובד כוכבים הן ולדות וכו' מימ הן ולדותיהן פטורין מיכא דלמתני: (ד) שם דנחת לדרי מימ לא: (ה) רש"י ד"ה היינו דקאמר וכו' לפם הוה מני לפילו ולדי ולדי ולדות פטורין ה"ל הני הוי לפטור רשב"ג טפי: (ו) ד"ה ומשמע מינה כי היכי לפטור ולדי ולדות מע"ג מלא מבהמותיו של עובד כוכבים ממש ילפו הוי הדין נמי עד עשרה דורות ולדותיהן: (ז) ד"ה מועשרן וכו' ביום אחד ר' מאיר מחייב והילכך אם שחטה ואת אביה מייב: (ח) ד"ה והשני שנאמר וכו' ומיכא למימר משום חולין ומיכא דעזרה עד שיסתאב ויאכלנו במומו ויפלו לנקבו:

מוסף רש"י

אך בכור שור עד שיהא כר'. דמדמהי למיכתב לך שור כשב ועז, דסל עניינא בכולה קמשמע, דכתיב לעיל מיניה כל פטר רחם וגו' ונקט בהולדו בכור, שמע מינה עד שיכל הבכור כלומו ולא יהא דומה לאחר (לעיל ה:). **בכשבים שצמרן קשה.** כגון שהיו מסוסים משאר כבשים (חולין קלו:). **ומגז כבשי יתחמם.** לא מקרי גז עד שיהא בו מוס דבזמן הזה מיירי ג"ז בזמן הבית מיירי ודכתן לא מזי להקריבה ופסק בכור הוא ומיכא למימר משום חולין בעזרה לפיכך (פ) נמי יהלכו בעמומו. **ומהי דנקט של ישראל יעשה עד שיסתאב משום דבעי למימר ומייב בעמנות גבי ישראל דאילו כהן פטור מן הממנות לגמרי כדמפרש בשמיטת חולין בפרק הזורע והלחיים** (דף קלב.) **הילכך תנא כולה מתניתין בישראל מיהו ישראל עד שיסתאב ויאכלנו בעמומו: ומייב**

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּבוֹר שׁוֹר אוֹ בְּבוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְּבוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: במדבר יח יז
2. וּמִגֹּז כִּבְשֶׂי יִתְּחֻמָּם: איוב לא כ
3. וּשְׁעִירַ עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: במדבר כח טו
4. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֵּׁה לַיהוָה: ויקרא כב כז
5. לֹא תִלְבְּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב יא יב
6. וְהַבְּגֵד כִּי יִהְיֶה בוֹ נֶגַע צָרַעַת בִּבְגֶד צֶמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים: ויקרא יג מז
7. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסָכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: ויקרא כג לז
8. וְהָעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לַיהוָה וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהוָה: שמות יג יב

שיטה מקובצת

ט) אלא (אמר) רב הונא דאמר וכו' נ"א בס"י אלא לרב הונא לימא אפי' ולדי ולדות פטור למה ליה למימר עד עשרה דרי אמר לך: ת"ש המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים ולדותיהן פטורין ולדי ולדות חייבים תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה אימא [הן וולדותיהן] (הולדות) פטורין ומתני' קא פריך לרב יהודה ורב יהודה מתרצה לטעמיה וא"ד דה"ג במתני' בהדיא כר"י ופרכינן מניה לרב הונא והוא מתרץ לה לנפשיה. גליון וז"ל הרא"ש ז"ל ת"ש המקבל צאן ברזל הן ולדותיהן פטורין ברייתא היא דבמתניתין לא קתני הן קשיא לרב יהודה דמשמע הן הולדות עצמן ומשני הן וולדות פטורין בתרי ורי"ן דמשמע הן הולדות וולדותיהן פטורין דולדו' חשיבי כהן עצמן ולא"ד דפריך לרב הונא גרס הן וולדות בתרי ורי"ן ומשני הן ולדותיהן ע"כ: ג) והא מהכא נפקא וכו' נ"א בקצת

ס"א אי הכי נדמה דמעיט רחמנא דכתיב שור או כשב פרט לכלאים או עז פרט לנדמה למה לי צריכא דאי כתב או עז פרט לנדמה ה"א ה"מ היכא דנדמה הוא דפסול אבל מיחד משאת ימי בראשית לא קמ"ל אחד ואי כתב רחמנא אחד הו"א ה"מ אחובות אבל בנדר ונדבה לא פסל נדמה כתב או עז פרט לנדמה: ג) אר"י בר יצחק הכל מודים שאין צמרו מטמא בנגעים וכו' מהאי דרשה מעמט בת"כ דבגד צבוע אינו מטמא בנגעים דמה פשתן שאין צבוע דסתם פשתן לבן אף צמר וכו' וא"ת אמאי לא דרשו הכי גבי כלאים כדאמרינן אין בצמרו משום כלאים וי"ל דאך צמר ופשתים דנגעים יתירה הוא ולכך דרשינן מניה שלא נשתנה אלא הך דכלאים לאו יתירה הילכך לא נאמר הך דרשא מה פשתן שלא נשתנה וכו' דמסתבר טפי למעט כלאים וכו'. תוס' חיצוניות: ד) אין חוששין לזרע האב והיכא חייב קרא היינו היכא דשתט האם בעלמא כי היכי וכו': ה) היכא דנדמה דהוה גופיה אינו דומה לאמו ואית ספרים דגרסי בהו ה"מ: ו) אלא מעתה וכו' חשבת לי שנוי בפשתן נמי מצי למהוי שנוי ע"י הדלאה ומפרכן כל הני שמעתתא דרב אחא ודרב פפא דהא אשכחן נמי בפשתן דנשתנה אלא מדקאמר מה פשתן שלא נשתנה ש"מ דדלוי לא הוי שנוי:

זכר ונקבה אין להם בלום. מ) לפיכך יוצא שני לעשיר כאחד מן העניים ומודה ר' יוסי הגלילי הכא לענ"ד דלפיכך אי כוליה רחם מיקדשי מ"מ מין במינו הוי חולין כדאמר בפ"ק (לעיל דף ט.) הכא שהיא נקבה והויא פטר רחם כמות בטלה בכותלו לגמרי ולא דמי להיא דפ' בהמה המקשה (חולין דף ע.) בכרתו אחותו והולידתו דהתם אירי כדנפק הוא דרך רשעו והיא דרך מרגלותיה ללא הויא מיהי פטר רחם: **אפשר** לצמצם בידי שמים. פי' בקונטרס כגון הך דלידה דלעג"ג דאין מקפידין בכך וכ"ש בידי אדם דאין מתכוונים לצמצם שום מלה לו שום דבר דוודאי אפשר לצמצם וקשה לר"י כי קאי מצעיף ליה לרבנן דבידי שמים ע"כ לצמצם בידי אדם מאי היכי פשיט נ) מצמצם מכוון בין שני עיירות הא על כרחך נהי דיכולין לצמצם הדבר כשמתכוונין למדוד מ"מ לרבנן ע"כ שיהא הדבר מצומצם בין שני עיירות דכיון דבידי שמים הוא שמצומצם נפל שם מתחלה ולא נתעסקו עליו למדוד ולהגיעו שם מכוון וגרמה ס) לרבי דלפיכך למ"ד ע"כ לצמצם בידי ס) שמים לף שפעמים שנמדד בו שהוא מצומצם אלא ס"ק אי אפשר לברר לצמצם שהוא שבידי שמים לא אפשר לברר שהוא מצומצם אלא ס"ק אי אפשר לברר שהוא מצומצם שבידי אדם ולקדקד אי זה יצא תחלה ולכך אין שניהן נכנסין לגבי בידי אדם שהוא לברר מיבעיא לן ופשיט ליה מצמצם מכוון בין שני עיירות דלי למרת אי אפשר לברר שהוא מצומצם אלא ס"ק אי אפשר לברר שהוא מצומצם שב

סבר לה כר' יוסי הגלילי. וקא מיבעיא לן לרבנן: **אי אפשר לצמצם.** הילכך לא היו עורפין לכל אחת מהנהרגות אלא אחת: **אפשר לצמצם.** וקרובה לפילגש קרובות: **ויאמר.** כלפרקינן לעיל[ד]: **דכולי עלמא אפשר לצמצם.** דכרבי יוסי הגלילי סבירא להו: **מאי טעמא.** לגירסת דרבנן: **אפי' אפשר לצמצם** וקרובה לפי' קרובות: **לייתי פרתי.** להא לא מצי לאתויי: **ה"מ דבריחא נפק בריחא.** דמרוב בריחותו קדם את חבירו: **הכהן נוטל בחזה.** לרבי עקיבא: **והא משמעון קא.** דמשמע מה שיפה (ב) [ג] השור מחבירו ואותן דמיס יחלוקו: **מדאחלפה לפיליפא נכנסל.** בעוד שהיתה[ה] אוכל תמריס נכנסל ומעדן [ו] עלמך: **מרגימנא.** להאי מילתא דר' עקיבא ודייקינא לה מסיפא: **דבי הדדי פליגי.** לתנויי יהא חלק בשמיטה ס"ל יחלוקו את החי: **שומן יהא ביניהן.** מה שחלב שמן יפה מחבירו יהא מוטל ביניהם ועליו יבאו לדין ויטעון ישראל לכהן לייתי לחיה כו' כי היכי דסבר ר' עקיבא בסיפא המוליא מחבירו עליו הראיה: **מאי טעמא דר"מ.** דקתני סתמא דמתני' חייב במתנות: **אי נכור הוא נוליה דידי.** והאי דשקיל מינא הוי חולין ומהדרינא ליה[ז] לך ניהלך ושקילנא ממתנות מיניה: **עשו שאינו זוכה זוכה.** מע"פ שלא זכה כהן בהמלין לה לא מטא לידיה מעולם עשאוהו כאילו זכה בו הואיל ומעיקרא הוה שייכא ביה יד כהן דסמא לידיה[ח] ניהוו שויוה רבנן כאילו פטור מן המתנות לגמרי: **והדר שקליה לגידיך מילופיה וכבור שמכרו כהן לישראל פטור מן המתנות לגמרי.** ואיל (ג) בפרקא קמא (לעיל דף יב.): **בשפק נכור** (ו) **שאין** [ז] **חליפין ביד כהן.** שלא נטל לכלום ואפי' זכר נקבה אין כאן לכהן דקתני מתני' [ח]: זכר ונקבה אין כאן לכהן לכלום ואפי' זכר שפק נכור הוא שמא יאכל נקבה תחלה וירעה ויאכל במומו לבעלים: **שחייב במתנות.** דכיון דאי בעי אכיל ליה לא מחייבי ליה בעלים: **ומי מצית אמרת הכי** [ט] **והתני סיפא שהיה רבי יוסי אומר** כל

סבר לה כרבי יוסי הגלילי (י) **דאמר אפשר לצמצם בידי שמים וכל שכן בידי אדם נימא כתנאי נמצא מכוון בין שתי עיירות לא היו עורפין ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם ורבי אליעזר סבר אפשר לצמצם ותיסברא אי קסבר תנא קמא אי אפשר לצמצם אמאי לא היו עורפים יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו אלא** (יא) **להני תנאי דכולי עלמא אפשר לצמצם והכא בקרובה ולא קרובות קמיפלגי דתנא קמא סבר קרובה ולא קרובות ורבי אליעזר סבר קרובה ואפי' קרובות מאי היו עלה אמר רב חייא בר אבין אמר רב עמרם תנא נמצא מכוון בין שתי עיירות ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות וחכמים אומרים** (יב)**יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו מאי קסברי רבנן אי קסברי רבנן דאפשר לצמצם וקרובה ואפי' קרובות לייתי תרתי ואי קרובה ולא קרובות אפי' חדא לא לייתי אלא לאו שמע מינה קסברי רבנן אי אפשר לצמצם ואפילו בידי אדם שמע מינה: ר' טרפון אומר** (יג) **[הכהן] בורר לו את היפה: מאי טעמא דרבי טרפון** קא **סבר ההוא דבריא נפק בריש: ר' עקיבא אומר משמעון כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הכהן** (יד)**נוטל** (טו) **כחושה אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן והא אנן משמעין ביניהן תנן אמר ליה** (טז) **עד דאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא דקתני סיפא מת אחד מהן רבי טרפון אומר יחלוקו ר' עקיבא אומר המוציא מחבירו עליו הראיה ואי סלקא דעתך משמעין ביניהן דבי הדדי פליגי** (יז) **הכי נמי ליפלגו גבי הדדי אלא מאי משמעין שומן יהא ביניהן דאמר ליה לכהן אייתי ראיה דבכור הוא ושקיל: והשני ירעה עד שיסתאב**

דבעי רבא הלכו בחיבורים אחר הכוזב ויש **לדחות** שהיה **לילקמן בפרק בתרא** (דף ס:): **לתפילו סבר לי לפסר לצמצם** כיון **דתין יכול להכיר לי זה** קדש **משהו לחבירו ומתכוין לקרות שניהם עשירי ובטח אחת מהן קדשה לו** (יח) **דמי לקרוא לעשירי עשירי ואפ"ג לאחד עשר עשירי ובסמוך דקאמר** התם **לכל בטח אחת תרוייהו קדשי** (יט) **לאו ממש בטח בשותפות לגמרי כדפרשינן ומיהו קשה דבעיזוין** פרק **מי שהוליכוהו** (דף ג.) **ובפ"ב דקדושין** (דף נא.) **פריך מהא דיליף שניס בעשירי לרבה לאחר כל שלוש בזה אחר זה לפי' בטח אחת מינו ומשמע דקשה ליה דהוה לן למימר דכיון דבזה אחר זה אין** (טז) **[אחרון] קדוש לא זה ולא זה כמו מקדש אשה ואחותה והיאך יכול להיות זה** (טז) **[ו]** לא **קריליה** אם **לידיה מהכא כיון דאי לפסר לצמצם וממה נפשך עשירי מתניו קדוש ו"ל למבטל פריך היאך הוא** (יא) **הקדוש כיון** (כ) **דאינו קדוש אלא בחמת דיבורו:**

אדאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא. פירש בקונטרס **נעוד** (כ) **שהיתה** אוכל תמריס **בבבל** ומעדן **את עלמך טרחנו לייתבה** וכן **פירש רבינו שמואל** בפ' **בית כור** (ב"ב דף קז:): **ונקשה דהוה ליה למינקט תמריס דכפנייתא הוא דגריעותא דלמאי בריס בכל מערבין** (עירובין דף כח:) **דכפניות אין ניקחות בכסף מעשר אלא אומר ה"פ מוטב שיהיה לך להיות אוכל ושותה בהלכה ולפרסה מהשיתה אוכל בפניות בבבל** (כא)**: עשו את שאינו זוכה בזוכה. הא דאמר בסוף כל הגט** (גיטין דף נ.) **גבי מלוה מעות את הכהן ובא עליו כהן בר' יוסי. לאו משום חליפין** אלא **משום דאי מחייבת ליה** [כא] **משום דאי מחייבת ליה במתנות ורבי יוסי מחייב במתנות** [יט] **דרבי מאיר אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו משני צדדין דאמר ליה אי בכור הוא כוליה דידי הוא אי לא בכור הוא הב לי מתנות מיניה ור' יוסי מאי טעמא אמר רבא** (כב) **עשו שאינו זוכה כזוכה ואע"ג דלא מטא לידיה** (כג) **כמאן דמטא לידיה וזבניה לישראל במומיה א"ר אלעזר הכל מודים בספק בכור שאין** (כד) **חליפין ביד כהן שחייב במתנות הכל מודים מאן ר' יוסי פשיטא עד כאן לא קא פטר ר' יוסי התם אלא דחליפין ביד כהן דעשו שאינו זוכה כזוכה אבל אין חליפין ביד כהן לא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי דקסבר דאי מחייבת ליה במתנות אתי ליה לידי גיזה ועבודה אע"ג דאין חליפין ביד כהן**

(כד) קא משמע לן ומי מצית אמרת הכי (כה) והתני סיפא שהיה רבי יוסי אומר לגמרי לא מקדש הוי עשירי לפי' יתמוך בו והוה ליה כאילו קדש לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי לחין לאחד עשר קדוש שלא נעקר מם עשירי ממנו וכן בהמיה לסוף פ"ב לחולין (דף נח:): **למתא** ממו פרט ליתום לתוקימנא בזה פירש למיתה וזה פירש לחייס וכן בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע.). **גבי הא** דבעי רבא הלכו בחיבורים אחר הכוזב ויש לדחות שהיה לילקמן בפרק בתרא (דף ס:): **לתפילו סבר לי לפסר** לצמצם כיון דתין יכול להכיר לי זה קדש משהו לחבירו ומתכוין לקרות שניהם עשירי ובטח אחת מהן קדשה לו (יח) דמי לקרוא לעשירי עשירי ואפ"ג לאחד עשר עשירי ובסמוך דקאמר התם לכל בטח אחת תרוייהו קדשי לאו ממש בטח בשותפות ויתנו. אם כלפרקינן לא מצי לאתויי: אמר ר' חייא משמיה דר' יוחנן משמעין דאמר ר' עקיבא היינו שישמו איזה הוא הכוחוש מן האחד ויטול הכהן הכחוש בלבד: א"ל ר' חייא לר' יוחנן. בשעה שלמד זה הלכה ממנו: והא אנן משמעין תנן. דמשמע שיחלקו העלוי בשוה: כפנייתא. תמרים רעים: מסיפא. מדזקיא דסיפא המוציא מחבירו ע"ה דאי ס"ד משמעין ביניהן לחלוק הכל בשוה בסיפא נמי ליפלגו בשוה: אלא מאי משמעין. שמן יהא ביניהן. כלומר דסבירא ליה לר' עקיבא דיד כהן על התחתונה דשמין כחוש והשומן שחברו מוטב מזה הוא ביניהן ואמר לו ישראל אייתי ראיה דהאי בכור ושקול ואי לא ליח לך תו מידי: מ"ט דר' מאיר. דמחייב במתנות. (ו) לר' עקיבא לא צריך למיבעי מ"ט מחייב משום דכיון דמצרך ליה רעייה ומסתאב ודאי דינו שיהא חייב במתנות הואיל ואסתאב ליה אלא לר' מאיר דלא מצרך ליה ליסתאב אמאי מחייב במתנות הא אכתי יש לו דין בכור עליו: אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו מב' צדדין כו'. ומשום הכי אפי' לא נסתאב חייב במתנות: ואית ספרים דכתיב בהו מ"ט דר' עקיבא ומתרצי נמי לטעמיה הואיל

(א) [בעיל ט. ימנות יט. כת. שבועות נב.], ב) [ב"ב קז:], ג) ב"מ יב: ניטין ב., ד) [ה: ד"ה אפשר לצמצם ולמדוה], ה) ב"ק שהיית, ו) שלא כת מלינסיו ליד ב"ק, ז) מכאן שייך לע"ב, ח) לנמלים סם"ד דומיא"כ מס"ד סמך מעשר אין כהן ב"ק, ט) ב"ל דלד קלינא דסם דיליס כו' לצמלס ממה נפשך כו', י) לתי אפשר לצמלס מינו קדוש ב"ק, כ) ב"ל שהיית, ל) [ונכוון ערך כפות פיכם פירי של תמר שאינו מתעשל בעולם].

הגהות הב"ח

(א) גב' הכא נמי ליפלגו: (ב) רש"י ד"ה והא משמעין וכו' שיפה השומן מחבירו ותומן: (ג) ד"ה וחכין וכו' לעני ומיל בפירקין דף טו הס"ד: (ד) ד"ה שמיב וכו' והא לא באו חליפין: (ה) תום' (בדף הקודש) ד"ה אפשר וכו' הוא קדוש כין דאי אפשר לצמצם אינו קדוש כו':

מוסף רש"י

עד דאכלת בפנייתא. ממרים בבבל שהיית מעדן עלמך ולא היית עוסק בתורה ומקנתרת היה (חשב"ם ב"ב קז:). **עשו שאינו זוכה כזוכה.** במקומות הרבה בגמרא מקנה עבו כן, לר' יוסי בהניקין (גיטין נט:) עני המקנף בלמם הוא ומלוות מיות ועופות ומליאת מרם, ובבבלית (למן) כל שחליפי ביד כהן פטור מן המתנות, ובגמרא למים לומזין (ב"מ יב.) הסוכר את הפועל יקנו בו מחליו, למ"ם שלין זכיה בו לומר, למי מקנה עבו

(גיטין ל.).

שיטה מקובצת

ג) אלא דבר"ע להני תנאי אפשר: ד) כחוש אות ה' נמחק: ז) א"ל דאאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא אנן הכא מסיפא: ח) לידיה דכהן שהיתה רבנן כמאן כר' וזבניה ניהליה לישראל: ט) חליפין ביד וכצ"ל לקמן בסמוך: י) כהן נמי: יא) הכי והא תני: יב) השור האחד מחבירו: יג) ומעדן את עצמך: יד) ומהדרנא ליה ניהלך: טו) דיריה הוא שויוה תיבת נינהו נמחק: טז) שאין חליפין ביד כהן שלא נטל כהן כלום תחתיו כגון מתני' דקתני זכר: יז) בחליפין ליד: יח) אין ס"א האחד עשר קדוש: יט) זה דדל קריאת: כ) קאי אר' יוסי דבפ': כא) אחרינא הוא משום: כב) למאי דפרישית: כג) דהתם כיחידאה כר' יוסי אמרי' לא מוקמינן:

רבינו גרשום

סבר לה כר' יוסי. ואכתי לרבא לא ידעינן דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם והויין שתיהן רחוקות כדאמרן בתנור: ותיסברא. לתנא קמא אי אי אפשר לצמצם אם כן לא סגיא דלא הוייא חדא קרובה: יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו. אם אני הקרובה תבא העגלה עלי ואם חברתי הקרובה תבא עליה: מאי הוי עלה. לרבנן אפשר או אי אפשר: אלא ש"מ אי אפשר לצמצם קסבר ומשום הכי יביאו אחת ויתנו כדאמרן: אמר ר' חייא משמיה דר' יוחנן משמעין דאמר ר' עקיבא היינו שישמו איזה הוא הכוחוש מן האחד ויטול הכהן הכחוש בלבד: א"ל ר' חייא לר' יוחנן. בשעה שלמד זה הלכה ממנו: והא אנן משמעין תנן. דמשמע שיחלקו העלוי בשוה: כפנייתא. תמרים רעים: מסיפא. מדזקיא דסיפא המוציא מחבירו ע"ה דאי ס"ד משמעין ביניהן לחלוק הכל בשוה בסיפא נמי ליפלגו בשוה: אלא מאי משמעין. שמן יהא ביניהן. כלומר דסבירא ליה לר' עקיבא דיד כהן על התחתונה דשמין כחוש והשומן שחברו מוטב מזה הוא ביניהן ואמר לו ישראל אייתי ראיה דהאי בכור ושקול ואי לא ליח לך תו מידי: מ"ט דר' מאיר. דמחייב במתנות. (ו) לר' עקיבא לא צריך למיבעי מ"ט מחייב משום דכיון דמצרך ליה רעייה ומסתאב ודאי דינו שיהא חייב במתנות הואיל ואסתאב ליה אלא לר' מאיר דלא מצרך ליה ליסתאב אמאי מחייב במתנות הא אכתי יש לו דין בכור עליו: אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו מב' צדדין כו'. ומשום הכי אפי' לא נסתאב חייב במתנות: ואית ספרים דכתיב בהו מ"ט דר' עקיבא ומתרצי נמי לטעמיה הואיל

(ו) כלי ג מוס"ש מכלי רוסה הל"ת:
נ ב מיי' פ"ט מכלי בכורות הל' ג טוס"ש יו"ד סי' שיח סעי' ג:

מם א מיי' פ"ט מכלי רוסה הל"ת:
נ ב מיי' פ"ט מכלי בכורות הל' ג טוס"ש יו"ד סי' שיח סעי' ג: